LASTEN.

A. Voordrachten, enz.			*f*	15 00
B. Volksbibliotheek.			»	10 00
C. *Bestuur.*				
1. Briefwisseling, enz.	*f*	2 50		
2. Inschrijving bij het *Comiteit van Ned. Zang*	»	3 00		
			»	5 50
D. Ondersteuning van *Floralia*.			»	10 00
Totaal der lasten			*f*	40 50
Vermoedelijk overschot.			*f*	29 88⁵

De Secretaris,
J. LEENHOUTS A. Bz.

De Voorzitter,
W. K. BREVET.

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Nieupoort.

(Juli 1891 — Juli 1892.)

Leden.

In ons verslag van verleden jaar wezen wij op de geheime ondermijning, waaraan onze Afdeeling van wege de clericalen in 't algemeen en de Nieupoortsche pastoorskliek in 't bijzonder veel te lijden heeft. Hardnekkiger dan ooit wordt deze strijd tegen onze zoo nuttige instelling voort gevoerd; men schaamt zich niet de leden van 't Willems-Fonds te bedreigen en te vervolgen; ja, degenen die een openbaar ambt *af* bediening uitoefenen, in naamlooze brieven, bij hunne oversten aan te klagen; is het *laf* genoeg? En toch is ons ledengetal niet verminderd! — De onverbiddelijke dood maaide er drie onder ons weg: de heeren Braecke-Ghewy, Vaillant H. en Lecot August. — Brengen wij hier eene laatste hulde aan hunne dierbare nagedachtenis! Tien anderen verlieten de stad of namen hun ontslag. — Deze verschillende verliezen werden echter ruimschoots vergoed, dewijl veertien nieuwe vrienden zich als Willems-Fondsers lieten inlijven.

Feesten.

1. *Kinderfeest.* — Wij openden onze reeks feesten van het afgeloopen bestuurjaar den 1ⁿ November 1891. — Dien dag werd onzen leden een luisterrijk *Kinderfeest* aangeboden. De uitvoering van het programma, hetwelk niet minder dan een vijftiental nummers bevatte, was uitsluitend aan kinders toevertrouwd. Het was eene bonte afwisseling van koren, klavierstukjes, liederen en uitgalmingen, die alle een ongemeenen bijval verwierven; ook was de uitvoering puik! Wij zegden gaarne een woord over elk nummer; doch de plaats ontbreekt ons; echter maken wij eene uitzondering voor: *a*) *de Lanciers*, een Engelschen dans, die door twaalf jongens en evenveel meisjes van beneden de zeven jaar, met eene wonderbare stiptheid, evenals door ervaren dansers werd uitgevoerd; oprecht verrukt waren de aanwezigen en tranen van aandoening rolden uit ieders oog; — *b*) *het Engeltje van 't dorp* door Emiel Van Goethem, dat pareltje der kindertooneelstukjes, dat zoo flink, zoo

Liberaal Archief vzw

talentvol door onze jonge juffertjes werd weergegeven en de toehoorders in eene zoete vervoering bracht. De personen, die zich met het inrichten van dit lieve feest belastten, hebben recht op al onze erkentenis.

II. *Voordrachten.* — De propaganda met het woord blijft immer de doelmatigste tot het verspreiden van gedachten en grondbeginselen. Getuige daarvan zij de uitslag onlangs door de vooruitstrevende partij behaald. Is het immers niet grootendeels aan hare talrijke meetings te danken dat vóór eenige weken onze kamer van volksvertegenwoordigers, gedwongen door den drang der meening, de herziening onzer Grondwet stemde, en zullen weldra hare onophoudende aanspraken tot de menigte niet iedereen ook tot de nieuwere gedachten op politiek gebied bekeerd hebben? Om die redenen hecht ons Bestuur aan de volksvoordrachten een zoo hoogen prijs, dat het ze als zijne voornaamste werkzaamheid beschouwt.

Vier openbare concert-voordrachten werden dit jaar in onze Afdeeling gehouden:

1e Op 22n November 1891: *Vlaanderens Toekomst*, door den heer H. Keurvels, letterkundige te Gent.

2e Op 20n December 1891: *Vlaanderen vóór honderd jaren*, door den heer A. Fredericq, advocaat bij het beroepshof te Gent.

3e Op 17n Januari 1892: *Een vuurpraatje*, door den heer Pol Anri, onderwijzer te Gent.

4e Op 27n Maart 1892: *Onze oude Vlaamsche liederen*, door den heer M. Verkest, letterkundige te Brugge.

Elke voordracht werd door muziek en zang opgeluisterd. — Aan onze gevierde sprekers, aan de zoo verdienstvolle *Philharmonie* van Nieupoort, aan Mejuffers C. D'Hoossche, van Gent en Em. Soetens, van Middelkerke, aan de heeren De Vreeze, van Kortrijk, A. Wauters, van Blankenberge, L. Rinskopf, H. Vlaminck, E. Macken, H. Van Acker en J. De Meuninck, van Oostende, J. Rinskopf, I. Mestdagh, Ad. Poelvoorde en L. IJsenbrandt, van Gent, evenals aan onze Nieupoortsche vrienden, die allen hunne dierbare medewerking tot het wellukken onzer feesten verleenden, brengen wij hier nogmaals hulde en dank!

Merken wij nog aan dat voor onze concert-voordracht van 20n December 1892, een inkomgeld werd geëischt ten voordeele onzer boekerijen, terwijl op ons feest van 17n Januari 1892 al de zangstukken gekozen waren in de uitgaven van het Willems-Fonds, waarvoor het *Comiteit ter bevordering van den Nederlandschen Zang* ons eene toelage schonk.

III. *Dansfeesten.* — « De boog kan niet altoos gespannen zijn. » Dit spreekwoord indachtig, heeft ons Bestuur dit jaar er in toegestemd eene poos zijnen arbeid voor zedelijke en verstandelijke ontwikkeling op te schorsen, en met de leden der Afdeeling een uitstapje te wagen op het gebied eener kunst, die meer het lichaam ontwikkelt. Op zondag 28n Februari 1892 bood ons Willems-Fonds, gezamenlijk met het *Philharmoniek Genootschap* en den *Liberalen Werkmanskring*, aan de leden der drie maatschappijen en aan hun huisgezin een verkleed bal aan, onder hetwelk eene prachtige tombola plaats greep. Dit feest lukte des te beter daar de Nieupoortenaars de danskunst in eere houden!

Ongelukkiglijk kan de dompersklik ook niet dulden dat wij ons aan dit nochtans onschuldig vermaak overgeven. De clericale meerderheid van Nieupoort's gemeenteraad verbood spel en dans. Voor het volk geen genot, geene vrijheid, geene welvaart; — boetveerdigheid, kwezelarij, verstomping, armoede en.... offerblokken vullen.... dat is de leus! Zoo ware ons stadje

Liberaal Archief vzw

wellicht een kerkhof! Doch neen, dat mag niet! Onze wetgevers hadden dan ook zonder den waard gerekend. Na de concert-voordracht van 27n Maart, noodigde onze voorzitter al zijne vrienden uit tot een *dans- en avondfeest*, dat in zijn huis plaats had. Ongeveer driehonderd personen beantwoordden die gulhartige uitnoodiging; de grootste broederlijkheid, en het zoetste genot heerschten onder de aanwezigen, die er tot laat in den nacht flikkerden. Lang nog en met innige dankbaarheid voor den inrichter zullen wij ons dien genoeglijken avondstond herinneren.

Volksboekerijen.

Een paar jaren geleden meldde het Jaarboek van 't Willems-Fonds voor de boekerijen onzer Afdeeling, een eigendom van 2691 boekwerken. Volgens het verslag door onzen boekbewaarder, den heer L. Houvenaghel opgemaakt, waren wij op 30n Juni 1892 in het bezit van 3027 boekwerken, verdeeld als volgt:

Godsdienstige werken	26
Zedenleer, onderwijs en opvoedkunde	73
Wiskunde en natuurlijke wetenschappen	103
Staatkunde en bestuurlijke wetenschappen	9
Aardrijkskunde	33
Geschiedenis	120
Mengelingen	314
Dichtwerken	122
Romantische verhalen	968
Tooneelwerken	43
Boekerij te Lombardzijde	299
Id. te Ramskapelle	503
Beschikbare boekwerken	414
Totaal	3027

Deze niet geringe aanwinst — 336 boekwerken — hebben we grootendeels te danken aan de sommen, die het Bestuur met dat doel uitgeeft, doch ook in zekere mate aan de geschenken die ons gedaan worden. Zoo ontvingen we dit jaar: 2 boekdeelen van de Volksmaatschappij *de Veldbloem* (Brussel); 1 boekdeel van een' onbekende; 3 boekdeelen van den heer R. Van de Casteele (Nieupoort) (door tusschenkomst van het Algemeen Bestuur), en 7 boekdeelen van den heer L. Seuntjens (Middelkerke). Onzen welgemeenden dank bieden wij aan die milde schenkers.

Gedurende het afgeloopen bestuurjaar zijn ter lezing uitgeleend geweest:

A. In de boekerij van Nieupoort 1720 boekwerken aan 89 personen;

B. In de boekerij van Lombardzijde 428 boekwerken aan 46 personen.

C. In de boekerij van Ramskapelle 275 boekwerken aan 34 personen.

Aan de heeren boekbewaarders L. Houvenaghel, A. Jacquart, D. Biesbrouck en Leop. De Wulf, betuigen wij hier onze warme erkentelijkheid voor de zoo gewichtige diensten, die zij onzer Afdeeling bewezen.

Andere werkzaamheden.

Verzoekschriften. — Niet minder dan acht verzoekschriften, uitgaande van het Algemeen Bestuur, van het *Verbond der Vlaamsche Grievencomiteiten* of van onze Afdeeling zelve, werden dit jaar door ons Bestuur aan de bevoegde overheden opgezonden, om verzet aan te teekenen tegen gepleegde rechtsmiskenning, om de herstelling te vragen van zekere grieven of om aan te

Liberaal Archief vzw

dringen op het nemen van maatregelen, die de gelijkstelling der beide landstalen tot doel hadden.

Onderwijs. — Dezen winter richtte ons Bestuur, met de medewerking der *Vrijzinnige Vereeniging*, nogmaals eenen leergang in tot het vormen van bekwaamheidskiezers. De lessen werden gegeven door ons medelid, den heer A. Jacquart, die zich geene moeite spaarde om zelfs de minst gevorderden tot het examen voor te bereiden.

Jubelfeest Brugge. — Toen wij in 1890 de intrede van ons vijftiende bestuurjaar vierden, verzochten wij al de zusterafdeelingen, ons hare geldelijke ondersteuning te willen verleenen, mits in wederkeerig geval haar ook onzen penning te schenken. Dit jaar hadden wij de gelegenheid aan die belofte gevolg te geven. De Afdeeling Brugge, die aan onzen oproep van 1890 beantwoord had, vierde onlangs haar jubelfeest van 20 jaar bestaan. Ons Bestuur liet haar een postmandaat van twintig frank geworden, en het vaardigde de heeren Voorzitter en Ondervoorzitter af om onze Afdeeling op het Brugsche jubelfeest te vertegenwoordigen.

Inschrijvingslijsten. — Wij brachten ook onzen penning bij voor het oprichten van een gedenkteeken tot nagedachtenis van den alom beminden en diepbetreurden vriend, Aug. Gondry, den te vroegtijdig afgestorven Secretaris van het Algemeen Bestuur.

Onze geldelijke ondersteuning werd nog verzocht voor het plaatsen van gedenksteenen, die het feit moesten vereeuwigen, dat Prins Boudewijn een paar malen Vlaamsch heeft gesproken. Doch, niettegenstaande den eerbied, dien het voor de nagedachtenis van dien minzamen Prins koestert, heeft ons Bestuur gedacht, dat Prins Boudewijn daardoor enkel zijn' plicht heeft gedaan, en derhalve besloten aan gezegd verzoek geen gevolg te geven.

Verzamelingen. — Aan onze collectie *portretten* van Vlaamsche schrijvers of kunstenaars, werd onder het afgeloopen bestuurjaar geene verandering gebracht ; wij nemen de vrijheid ons aan te bevelen in de gunst van degenen, die er bezitten, opdat we in ons eerstkomend jaarverslag eene aangroeiing van deze verzameling zouden mogen vaststellen.

De *archieven* en de *muziekverzameling* onzer Afdeeling werden beide met eenige nummers vermeerderd. Herinneren wij hier dat onze muziekstukken ter beschikking zijn van alle Willems-Fondsers en dat ze ter leening afgeleverd worden door onzen ijvervollen muziekbewaarder, den heer J. Smedts.

Wij sluiten dit ons zestiende bestuurjaar in de overtuiging dat we onzen plicht hebben volbracht, en dat we niets hebben verwaarloosd van alles wat kon bijdragen tot de zedelijke en verstandelijke ontwikkeling onzer Vlaamsche bevolking. Het edel en verheven doel van den onsterfelijken Willems, den patroon onzer instelling is echter nog niet bereikt ; lange jaren onverpoosden strijd zullen daartoe noodzakelijk zijn. Nu meer dan ooit, biedt zich een ruim veld van werkzaamheid voor alle vrijzinnige volksmaatschappijen aan ; zij strijden om rechten voor het volk ; aan hen is thans de plicht, dit volk tot het uitoefenen van zijn nieuw recht voor te bereiden. Vergeten wij niet, Willems-Fondsers, dat hij die het volk met zich heeft, zal zegevieren.

Rekening van het dienstjaar 1891-1892.

ONTVANGSTEN.

A. *Gewone ontvangsten.*

Aandeel in de bijdragen der leden	fr.	374 50
Over te brengen . .	fr.	374 50

Liberaal Archief vzw

Overgebracht . .	fr.	374 50
B. *Buitengewone ontvangsten.*		
1. Buitengewone toelage van het Algemeen Bestuur voor de volksbibliotheken der Afdeeling	»	90 00
2. Buitengewone toelage van het Algemeen Bestuur, voor de andere werkzaamheden	»	40 00
3. Buitengewone toelage van het Algemeen Bestuur voor den leergang tot het vormen van bekwaamheidskiezers. .	»	75 00
4. Toelage van het *Comiteit ter bevordering van den Nederlandschen Zang*	»	60 00
5. Opbrengst der omhalingen in de concert-voordrachten, bussen, enz.	»	147 00
6. Opbrengst van een concert-voordracht met inkomgeld, ten voordeele der boekerij (20 Dec. 1891)	»	143 75
7. Verschillende ontvangsten (vergoeding voor het bestellen van uitgaven, giften enz.)	»	281 38
Totaal der ontvangsten . .	fr.	1211 63

UITGAVEN.

A. *Concert-voordrachten en andere feesten.*				
1. Huur, verwarming en verlichting der zaal.	fr.	60 00		
2. Vergoeding aan sprekers en zangers, onderhoud der piano	»	293 48		
3. Uitgaven voor het kinderfeest van 1n Nov. 1891	»	96 45		
4. Aandeel der Afdeeling in de onkosten van het dansfeest (28 Febr. 1892) . . .	»	29 53		
5. Toelage aan de *Philharmonie* voor het opluisteren der feesten	»	100 00		
6. Verschillende en onvoorziene uitgaven .	»	2 24		
			fr.	581 70
B. *Volksbibliotheken.*				
1. Huur, verwarming en verlichting der zalen (1)		» »		
2. Aankoop van boeken en muziek . . .	fr.	180 57		
3. Inbinden van boeken en inlijsten van portretten	»	60 00		
4. Verschillende en onvoorziene uitgaven .	»	23 00		
			»	263 57
Over te brengen . .			fr.	845 27

(1) Voor onze hoofdbibliotheek te Nieupoort, wordt in het lokaal van het Willems-Fonds eene ruime, goed verwarmde en verlichte boekenzaal, — voorzien van prachtige boekenkassen, — kosteloos ter beschikking der Afdeeling gesteld door den heer Voorzitter P. F. De Swarte.

Onze boekerijen te Lombardzijde en Ramskapelle zijn onvergeld gevestigd: de eerste in de plaatselijke gemeenteschool; de tweede bij ons medelid, den heer L. De Wulf.

Liberaal Archief vzw

Overgebracht . .		fr.	845 27
C. *Bestuur.*			
1. Briefwisseling enz.	fr. 38 00		
2. Drukkosten	» 97 15		
3. Bode	» 44 00		
4. Toelage aan de Afdeeling Brugge (jubelfeest)	» 20 00		
5. Verschillende en onvoorziene uitgaven .	» 37 12		
		»	236 27
D. Leergang tot het vormen van bekwaamheidskiezers . .		»	60 00
E. Te kort op 15n Juli 1891		»	52 12
Totaal der uitgaven . .		fr.	1193 66

OVERZICHT.

Ontvangsten.	fr.	1211 63
Uitgaven.	»	1193 66
Blijft in kas op 10n Juli 1892 .	fr.	17 97

Begrooting van het dienstjaar 1892-1893.

MIDDELEN.

Gewone middelen.		
Aandeel in de bijdragen der leden	fr.	370 00
Buitengewone middelen.		
A. In kas op 10n Juli 1892.	»	17 97
B. 1. Vermoedelijk inkomgeld van feesten	»	80 00
2. Opbrengst der omhalingen in de concert-voordrachten, bussen, enz.	»	130 00
3. Verschillende ontvangsten en giften.	»	175 00
Totaal der middelen . .	fr.	772 97

LASTEN.

A. *Concert-voordrachten en andere feesten.*			
1. Huur, verwarming en verlichting der zaal	fr. 90 00		
2. Vergoeding aan sprekers en zangers, onderhoud der piano.	» 250 00		
3. Toelage aan de *Philharmonie* voor het opluisteren der feesten	» 100 00		
4. Verschillende en onvoorziene uitgaven .	» 15 00		
		fr.	455 00
B. Zangwedstrijd (vermoedelijk).		»	300 00
Over te brengen . .		fr.	755 00

Liberaal Archief vzw

Overgebracht . .		fr.	755 00
C. *Volksbibliotheken.*			
1. Huur, verwarming en verlichting der zalen	» »		
2. Aankoop van boeken en muziek . . .	fr. 180 00		
3. Inbinden van boeken en inlijsten van portretten	» 60 00		
4. Verschillende en onvoorziene uitgaven .	» 25 00		
		»	265 00
D. *Bestuur.*			
1. Briefwisseling, enz.	fr. 40 00		
2. Drukkosten	» 90 00		
3. Bode	» 44 00		
4. Verschillende en onvoorziene uitgaven .	» 20 00		
		»	194 00
Totaal der lasten . .		fr.	1214 00
Vermoedelijk te kort .		fr.	441 03

Aldus voorgelezen en goedgekeurd in de Algemeene Vergadering van 10n Juli 1892.

De d.d. Secretaris,
K. CABOOTER.

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Kortrijk.

(30 Juni 1891 — 31 Juli 1892.)

In den loop van het bestuurjaar 1891-1892 is het getal inschrijvers onzer Afdeeling hetzelfde gebleven. Alhoewel dit weinig aanmoedigend is, hebben wij echter nog redenen er ons over te verheugen, wanneer men de geleden verliezen naziet, ondergaan door ontslagen en afsterven en die zijn moeten aangevuld worden, wanneer men in aanmerking neemt hoe spoedig ons ledental deze zes laatste jaren daalde.

Een verlies, waarover wij het stilzwijgen niet mogen bewaren, is datgene, dat wij ondergaan hebben door het afsterven van den betreurden heer Jul. Van den Berghe, die ons steeds bij onze feesten ijverig ter zijde stond en als voortreffelijk muzikant ons meermaals zijne belanglooze medewerking verleende voor het bespelen der piano. Zijne dierbare nagedachtenis zal bij ons vol eerbied bewaard blijven.

* * *

De werkzaamheden onzer Afdeeling hebben zich dezen winter bepaald bij het inrichten van twee avondfeesten.

Het eerste, gegeven op 27 December, bestond uit een lichtbeeldschicht door den heer Veulemans, over de *Javanen en hunne zeden*, opgeluisterd door den heer V. De Deyne met voorstellingen bij middel van oxyhydrisch licht. Eene afdeeling der *Société Philharmonique* onder de kundige leiding van den heer Ch. Van de Steene, opende dit avondfeest met een drietal schoone en goed uitgevoerde muziekstukken.

WILLEMS FONDS Afdeeling TIENSCHE

Liberaal Archief vzw